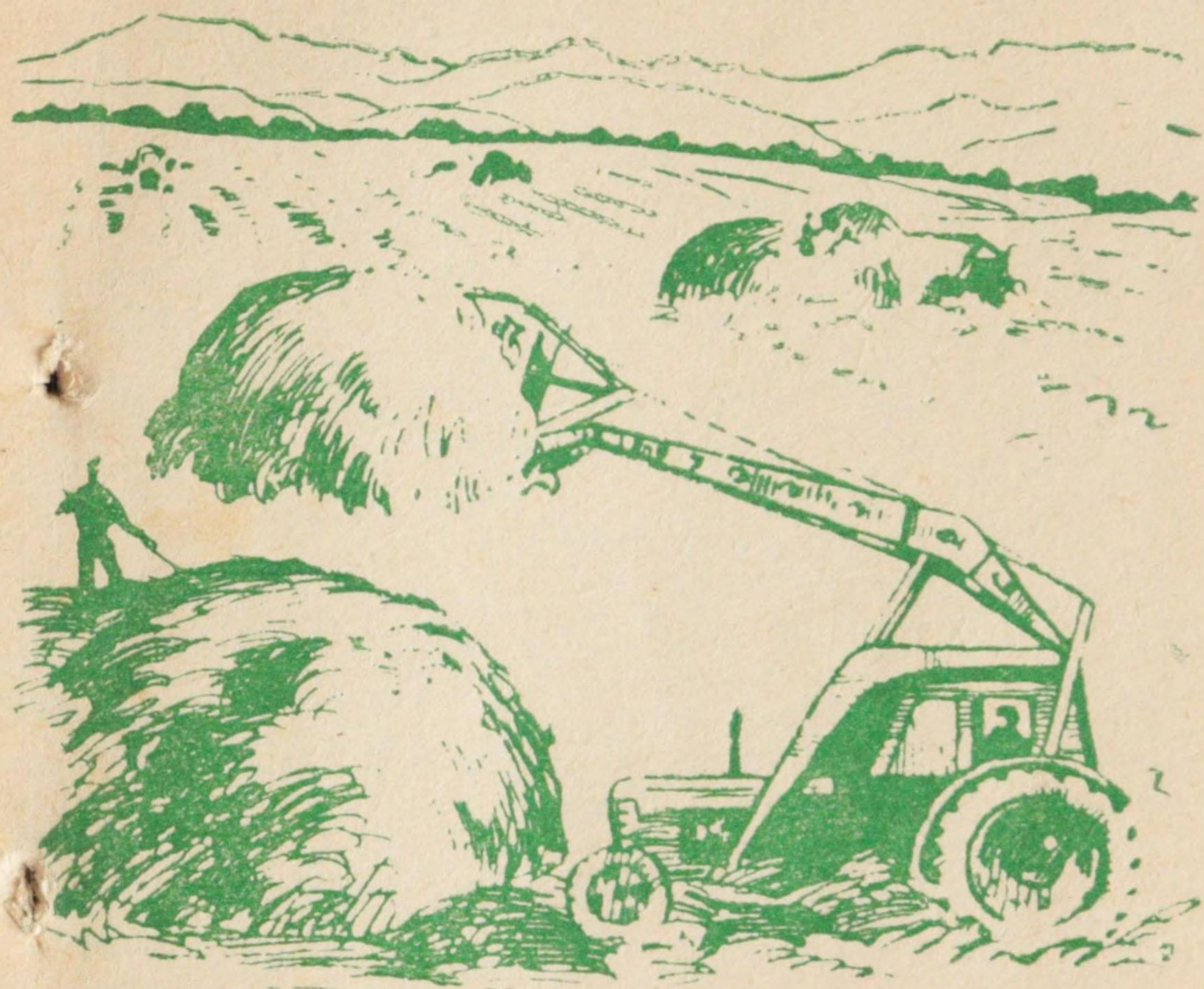

АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ • 6

АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ

№ 6
1976 ж.
июнь

КПСС-тин Горно-Алтайский обкомунун пропаганда
ла агитация бөлүгү

ОБЩЕСТВЕННЫЙ МАЛГА ЧЫНДЫЙ АЗЫРАЛ

Общественный малды анан ары көптөдө өскүрери элден ле озо бийик чындыйлу азырал белетеп аларынан камаанду. Ол керегинде КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызы нөкөр Л. И. Брежнев партиянын XXV съездинде эткен Отчетный докладында база катап темдектеген. Онын учун КПСС-тин XXV-чи съездинин журт хозяйство аайынча жараткан жөптөри партиянын аграрный политиказынын төс ууламжызы ла программазы болуп јат.

Бистин областьтын журт ишчилерине мындый јаан учурлу сурак аайынча тын иштеерге келижер. 1980 жылга јетире этти садып аларынын кемин 32,9 мун тоннага, сүтти — 43,3, түкти 3,09 мун тоннага ла агнын мүүзин 14 мун центнерге көдүрер. Малдан продукция белетеп алары, 1975 жылдагызына көрө, 1980 жылда этле 52%, сүтле 9%, түкле 13%, агнын мүүзиле 10 процентке көптөөр учурлу.

Өрөги тургускан задачаларды бүдүрери элден ле озо малдын тын тоозын көптөткөнинен, онын угын јарандырып, кичееп тутканы-

нан ла анайда ок общественный малга азырал белетеп аларынан камаанду. Бу иш кажы ла журттагы партийный организациянын, партиянын райкомдорынын, советский ле журтхозяйственный органдардын, колхозтордын ла совхозтордын бүүрип јаткан иштеринин эн карулу бөлүги болуп јат.

Бистин областьтын колхозторынын ла совхозторынын коллективтери тогузынчы бешжылдыктын туркунына бир кезек једимдерге једип алгандар. 1975 јылда, бешжылдыктын алдындагы јылдарына көрө, малга азырал белетеери 22 процентке көптөгөн. Тогузынчы бешжылдыкта белетеп алган азыралдын единицасы, сегизинчи бешжылдыктагызына көрө, 820 мун центнерге көп белетелген.

Азыралды түрген-түкей белетеер эп-аргаларга ајару эдилет. 1973 јылда малга азырал белетеп аларга ар-бүткеннин ајалгазы јакшы болгон, је 1975 јыл уур да болзо, бу јылда сенаж ла јүзүн-јүүр өлөң азырал 2 катапка, јулукту өлөңнин кулуры дезе 5 катапка көп белетелген.

Тогузынчы бешжылдыктын баштапкы төрт јылында бир тын малга 4,0 центнер азыралдын единицасы келижип турган болзо, онын калганчы јылында азырал белетееринде прогрессивный эп-аргаларды тузаланганынан улам, кажы ла тын малга азыралдын единицасын 5 центнерге көдүрерге келишкен.

Ар-бүткеннин ајалгазы уур болгонынан улам, общественный малга азырал белетеп алары бистин областьта база күч болуп турат. Онын учун малдан продукталар иштеп алары база уурлай берет.

Онын учун өдүп јаткан бешжылдыкта јаан

ајару јерди чын ла билгир тузаланаарына, јуртхозяйственный јүзүн-јүүр бүдүмдү культу-
туралардын түжүмин бийиктеткениле коштой
малга азырал белетеерин тыгыдарына, өлөн
чабар јерлерди ончозын бийик кеминде туза-
ланаарына эдилер. Ончо бу иштерди өткү-
рерге јер ижинин культуразын оноң ары
јарандырып, јуртхозяйственный производ-
стводо механизацияны, мелиорацияны ла хи-
мизацияны элбеде өткүрер.

Айдарда, өдүп јаткан бу јылда биске об-
щественный малга мынча кире азырал беле-
теер керек: өлөңди 168,8 мун тонна, сенаж-
ты — 102, силосты — 278, саламды — 27,8,
витаминду өлөңнин кулурын 6,1 мун тонна.
Бу бешјылдыктын туркунына азыралды эдиң
белетееринин кемин бүдүн јарым катапка
көптөдөтөн задача туруп јат. Азыралдын чын-
дыйын бийиктедеринин амадузына болуп,
оны белетеер, чеберлеер, ого коштой ол азы-
ралдын курсак болор чындыйын јабызат-
пас, анайда ок өлөңнин кулурын, сенаж, бри-
кеттер, гранулар белетеерин, азыралды хими-
ческий эп-сүмеле консервировать эдерин эл-
беде тузаланар.

Калганчы јылдарда өлөң, сенаж, өлөңнин
кулурын, гранулар белетеер иштерде јүзүн-
јүүр техниканы тузаланары элбей берди.

Кезик колхозтордо ло совхозтордо јаан
күчтү агрегаттар узак өйдин туркунына ка-
лас туруп калат. Оноң улам иштин чындыйы
коомойтыйт. Мындый једикпестерди анчада-
ла өлөңнин кулурын ла сенаж белетеп тур-
ган өйдө артырарга јарабас.

Көпјылдык өлөңди баштапкы катап 20

июньнен эрте эмес, је 1 августтан орой эмес өйдө чабар керек.

Витаминду өлөңнүн кулурын јайгы өйдө белетеери мындый болор керек: АВМ-0,4 — 500 тоннадан ас эмес, АВМ-0,65 — 800, АВМ-1,5 — 1800 тонна; гранул белетеери: ОГМ-0,8 — 1000 тонна, ОГМ-1,5 — 1800, ДГ-I — 800 тонна.

Бу керектин једимдери ишти јакшы төзөгөнинен ле иштеп турган улус техниканы јеткил тузаланып билеринен камаанду.

Машинисттерди үредер ле олордын билгирин катап бийиктедер иштерди кыйалтазы јогынан өткүрер, ол ок өйдө агрегаттардын ла грануляторлордын иштеерин сутказына 20 частан ас эмес өйгө јетирер.

Малдын азыралын артыкту белетеп алары ишти јакшы төзөгөнинен камаанду. Бир кезек колхозтордо ло совхозтордо специализированный бригадалар, отрядтар ла звенолор төзөөринде тузалу ченемелдер бар. Азыралга керектү культураларды өскүреринде ле азыралды белетеп аларында олар ол керектү ченемелдерди ле техниканы чебер ле билгир тузаланып јадылар.

Мындый эп-аргалар сенаж белетееринде јакшы тузаланылат. Сенаж бийик чыңдыйлу болзын деп оны бастыра келтейинен чын белетеер керек.

Сенажты белетееринде јастыралар база болот. Оны јетире тактабаганынан улам ого кей кирип, сенажтын чыңдыйы үрелет. Өлөң кургадарынын ээжизин бусканынан улам өлөңнүн кулурында бар протеин ле коратин деген веществолор астайт, кезикте андый јастыра белетеген өлөң күйүп ле јыдып јат.

Онын учун кажы ла хозяйство, кажы ла бригада ла звено азырал культураларды ла өлөңди жуунадар ойгө жетире озочыл колхозтордын ла совхозтордын ченемелинен тем алып, үренип, бойынын ол аайынча бүдүрөтен иштерин кыйалта жогынан темдектеп алар керек.

Областыта кышкы өйдө гранулдар белетеер ченемел «Ябоганский» совхозто ло Карл Маркстын адыла адалган колхозто бар. Же бүткүлинче алза, бу иш жакшы тззөлгөн деп айдарга база жарабас. ОГМ-0,8 деген жаан баалу оборудованиени тузаланганы 3—4 лө ай болот.

Азыралды көптөн белетеерине болуп, жердин мелиорациязын элбек кемиле онон ары өткүрер. Бешжылдыктын туркунына кыралаар жерлерди 5 мун гектарга көптөдөр, 30 мун гектар өлөң чабар жерлерди жарандырып, машинала жүрүп иштеер жерлердин элбегин 140 мун гектарга жетирер, 3000 гектар сас жерди кургадар, 10 мун гектар жерди жагыдан сугарып баштаар, 4,6 мун гектар жерди сугарарын анан ары жарандырар, 230 мун гектар одорго сугат өткүрер.

Андый да болзо эмдиги өйдө мелиоративный иштер жабыс кеминде өдүп жат. Анайып, 20 майга жетире область ичинде 4700 гектар жер сугарылган, мынан 3600 гектары Кош-Агаш аймакта. Бу жерди ончозын сууны агызып сугарган, 115 ле гектарды аңылу системала жаш жаадырып сугарган. Область ичинде жаш жаадырып сугаратан 115 машинанын бежүзи ле иштеген. Сугарыш Ондой, Кан-Оозы ла Көксуу-Оозы аймактардын хозяйстволорында коомой өткүрилет.

Јурт хозяйстводо тузаланар јерлердин тў-
жўмин бийиктедеринде комплексный механи-
зация јаан учурлу.

Јылдын ла јаландарга органический удоб-
рениелерди чачарын кыйалта јогынан 200—
220 мун тоннага, минеральный удобрениелер-
ди 70—75 мун тоннага јетирер. Минеральный
удобрениелерди элден ло озо сугарылып тур-
ган јерлерге чачар. Јуртхозяйственный куль-
туралардын каршучыларыла тартыжуны ба-
за тыгыдар.

Оныла коштой јаландарга удобрение сал-
ганынан јер ижинин валовый продукциязы
өспөй турган учуралдар база бар. Онын учун
кыйалтазы јогынан кажы ла аймакта јуук
өйлөрдө јер ижинин специализациязын план-
дап алар, онын тос учурлу бөлүги болуп
колхозторды ла совхозторды агротехнический
јанынан јеткилдеери специализация ла кон-
центрация болот. Мындый јеткилдешти об-
ластной агрохимлаборатория баштап, район-
дор ло хозяйстволор ортодо агрохимический
төзөлгөлөр төзөлип, складтар ла базалар
ачылат. Керектү машиналарлу, механизмдер-
лү «Сельхозтехниканын» специализирован-
ный бөлүктери төзөлөт.

Јурт хозяйствонын өзөрине партиянын ла
башкарунын јаантайын эдип турган килем-
јизинин ле болужынын шылтузында, эмди
колхозтор ло совхозтор күчтү, бек материаль-
но-технический төзөлгөлү болуп калды.

Бүгүни күнде бистин јаландарда 2176 трак-
торлор, 348 аш јуунадар комбайндар, 1000
кош тартар автомобильдер ле онон до өскө
көп јуртхозяйственный техника иштейт. Көп
хозяйстволордо механизированный звенолор

төзөлип туру. Кан-Оозы ла Көксуу-Оозы аймактардын механизированный звенолоры өткөн азырал белетеер кампанияда жакшы једимдерге једип алгандар. Звенолоп иштейтенинин артыгы неде дезе, јаан звенолордо көп техника тузаланары жакшы, оларды көп техникала јеткилдеерге эптү. Мында культурно-бытовой јанынан јеткилдейтен ле социалистический мөрөйлөр төзөйтөн шеф-наставниктердин тоозы көптөйт.

Јаңыс ла андый звенолордо ишмекчилер бой-бойына болужып, уур-күчтен аргадажып, өмө-јөмөлө иштегилеп јат. Андый звенолорло иштегени ас чыгым чыгарып, бийик түжүм аларына арга берип јат.

Азыралды көптөдип, чыңдыйын бийиктедип тура, хозяйственного чыгым болбой турзын деп онын себестоимозына ајару эдер керек, ненин учун дезе фуражка коройтон чыгымнан мал ижинин экономиказы тын камазнду.

Партийный комиттер социалистический мөрөйдин учурын жаңыдан көдүрерине јаан ајару эдер, ненин учун дезе, ол иштин кемин элбедер эн артык эп-аргалар болуп јат. Мөрөйдин учурын улуска јартап, јарлап, жакшы иштеген улусты моральный ла материальный јанынан темдектеп, сыйлап турарын чокумдап алар.

Албатынын јадын-јүрүмин анан ары јарандырарга амадап, албатыхозяйствонин планын бүдүрерине, онынчы бешјылдык чыңдыйдын ла эффективностьтын бешјылдыгы болзын деп, советский улус иште јаан једимдерге јетсин деп, партия биске албаты ортодо социалистический мөрөйди элбетсин деп кычыру эдет.

ПАРТИЙНЫЙ АКТИВЛЕ ИШТЕЕРИ

Маймадагы районный парторганизация, областьтын өскө дө парторганизациялары чылап ок, бойлорынын ижинде КПСС-тин XXV съездинин исторический жөптөриле башкарынып жат. Онынчы бешжылдык — арбынду лачындыый бийик продукция белетеер бешжылдык болор деп съезде айдылган. Аймактын ишкүчиле жаткандары эмди ол ээжилерди тос ајаруда тудат.

Бистин аймакта 400-тен ажыра коммунист — районный партийный организациянын үч үлү кирези коммунисттер бүдүмјилеген тос иштерде туружат. Райкомнын члендерине, члендерге кандидат эдип, ревизионный комиссияга 81 кижиге, баштамы ла цеховой парторганизациялардын качыларына 87, парткомдордын члендерине, партбюролордын качыларына ла олордын заместительдерине, партгруппоргтордын ижине 250-нен ажыра кижиге тудулган.

Бистин аймак областьта промышленный ла јуртхозяйственный продукция иштеп алары јанынан эн јаан аймактардын бирүзи. Аймакта мындый хозяйстволор ло промышленный предприятиялер бар: Чойдогы, Кызыл-Өзөктөги совхозтор, јуртхозяйственный ченемел көргүзер Горно-Алтайский станция, Каракокшодогы агашпромхоз, моторлор ремонттор завод, эткомбинат, «Веселый» деп руд-

ник, мебельдер эдер фабрика ла өскөлөри де. Коммунисттердин жөбиле ишке тудулган активтин көп сабазы көндүрө материалый производство иштеп жадылар. Партиянын райкомы коммунисттер бүдүмжилеген нөкөрлөрдин ижине болуш жетирерине жаан аяру эдет.

Бистин райкомнын члендери ле члендерге кандидаттары хозяйственный да, төзөмөлдү де, идеологический де иштерде жозок көргүс-килейт. Олор райкомнын пленумдарында ла бюролорында шүүжетен сурактарды белетеринде эрчимдү туружат.

Райкомнын членине тудулган коммунисттер предприятиелерде, цехтерде, бригадаларда иштин жакшынак жозогын көргүзип турулар. Бу жанынан анчадала райкомнын членин, Иштин Кызыл Мааны орденин тагынган О. И. Лашкевичти, темдектеер керек. Бу үй кижини «Транссельхозтехника» деп предприятиеде шофер болуп иштеп жат. Ол тогузынчы бешжылдыктын планын үч жарым жылга бүдүргөн, план аайынча 467796 тоннакилометрдин ордына 1244386 тоннакилометр жол-жорук өдөр иштер бүдүргөн. Ого «Тогузынчы бешжылдыктын мергендүчизи» деп ат адалган. Нөкөр Лашкевич онынчы бешжылдыкты төрт жылга бүдүрерге молжонгон.

Партиянын райкомынын бюрозынын члени Г. М. Зыряновтын ижин база көрүмжилү. Ол мотор ремонттор заводто слесарь болуп иштеп жат. Агрегаттарды ремонттор бригаданын ижин башкарат, бригада производственный жакылтааларды ай ла сайын жеңүлү бүдүрүп туру. Өткөн бешжылдыктын тагынан планын ол 1975 жылдын июнь айында бүдүрүп

койгон. Јозокту ижи учун «Тогузынчы бешјылдыктын мергендүчизи» деп знакла кайралдаткан. Ол јангыс ла производственный иште эмес, је анайда ок партийный организациянын јүзүн-башка ижинде эрчимдү туружат. Г. М. Зырянов — цехтеги партгруппорг, албаты дружинниктердин члени.

Аймактагы парторганизациянын ижинде райкомнын члендери: Чойдогы совхозтын трактористи П. С. Долнов, Маймада орто үредүлү 1-кы номерлү школдын директоры Л. Д. Булатова, прокурор Н. Ф. Савостин, «Подгорный» совхозтын главный агрономы Н. М. Курносова ла өскө дө нөкөрлөр јакшы турушкылайт.

Коммунисттер бийик партийный көрүм-шүүлтелү, турумкай күүн-тапту болорына јаан салтарын партияга јангыдан улус алары ла коммунисттердин тангынан керегин ажындыра көрөр комиссия јетирип јат. Бу комиссияда 15 кижии иштеп јат. Олордын көп сабазы райкомнын члендери. Комиссиянын ижин райкомнын члени, партиянын ветераны, алдында партийный иштерде узак јылдарга улай иштеген, эмди «Транссельхозтехника» деп автотранспортный предприятиде партбюронын качызы болуп турган Н. У. Радошкин башкарып туру.

Аймакта организационный иш аайынча нештатный эмес бөлүк тззөлгөн, КПСС-тин райкомынын бюросы 21 кижиден тудулган методический Совет јөптөгөн, онын ижин партиянын райкомынын баштапкы качызы В. К. Афанасьев башкарат, ого райкомнын члендери, парторганизациялардын качылары, ченемелдү партийный ишчилер, партиянын

ветерандары, јиит коммунисттер кирип јадылар. Организационно-партийный иштин кабинеди тӧзӧлгӧн, онын ижин партиянын ветераны, пенсионер Н. Т. Торопкин башкарат.

Советте мындый алты секция (бӧлӱк) тӧзӧлгӧн: Советтердин, комсомолдын, профсоюзтын ижин кӧрӧри (башкараачызы ВЛКСМ-нин райкомынын качызы Б. В. Патрушев); јиит коммунисттерди тазыктарары (башкараачызы СПТУ-нын директоры Б. И. Яровой); партийный јуундарды ӧткӱрер ченемел (башкараачызы јуртхозяйствeнный ченемел ӧткӱрер Горно-Алтайский станциянын парткомынын качызы Л. В. Ошлакова); баштамы партийный организациялардын, цехтердеги партийный организациялардын ла группалардын ижинин ченемелин ӱренери (башкараачызы КПСС-тин райкомынын организационный бӧлӱгинин заведующийи Л. М. Павлова); партийный поручение берери ле партийный органдардын јӧптӧрин бӱдӱрерин шинжӱде тудары (башкараачызы «Подгорный» совхозтын партбюрозынын качызы Г. В. Оденцов); партийный информацияны ишмекчи-јонго јарлаары ла технический јанынан јазаары (башкараачызы Маймадагы 2 номерлӱ школдын парторганизациязынын качызы К. В. Иванова).

Советтердин баштапкайыла «Транссельхозтехника» деп автотранспортный предприятиенин 3-чи колонназында партийный группанын ижиндеги ченемели кӧрӱлген, ол ченемелди райкомнын бюросы јарадала, оны бастыра партгруппаларда тузаланзын деп јӧптӧгӧн. Јурт ла поселковый Советтердеги

партийный группалардын ижи ончо јанынан шинжүлөп көрүлгөн. Бу материалдар аайынча партиянын райкомында партийный группалардын башкараачыларыла, ишкүчиле јаткандардын депутаттарынын јурт Советтериндеги исполкомдорынын председателдериле семинар-јуундар өткүрилген.

Коммунисттер көстөгөн партийный активти партийный комитеттин пландарыла, задачаларыла јаантайын таныштырып турганы јаан тузалу болот. Бюро райкомнын члендерине, аймактагы активке пленумдардын ортозында бүдүргөн ижи керегинде, алдында јарадылган јөптөр канайда бүткени керегинде јетирү эдип јат. Мынын шылтузында партийный актив јадын-јүрүмди, иш-тошты јаантайын биллип, бойынын ижин ого келиштире төзөөр аргалу болот.

Ишти өмө-јөмөлө бүдүрериле коштой, кажы ла кижии бүдүмјилеген керек учун тангынан бойы каруулу болоры кажы ла кижиге јарт. Бис пленумдарда, райкомнын бюрорында, парткомдордын, партбюрордордын заседаниелеринде, текши партийный јуундарда коммунисттер берилген ишти канайда бүдүрип турганы керегинде јетирү эдип тура, олардын ижи јаантайын партийный шинжүде туруп јат деп улуска билдиртип јадыс.

Коммунисттер берилген керек учун каруулу болорын тыгыдарынын база бир эп-аргазы партийный комитеттерге туткан нөкөрлөрдин отчетторын угары болуп јат. Партиянын райкомы, парткомдор, партбюрордор, предприятиелердеги парторганизациялар улай ла райкомнын, парткомдордын, партбюрордордын кезик члендеринин отчетторын угуп јадылар.

Шак анайда бир пленумда райкомнын члени Чойдогы совхозтын директоры нөкөр В. Г. Бондаренконын отчедын, бюродо журтхозяйственый ченемел көргүзер Горно-Алтайский станциянын директоры райкомнын члени нөкөр А. И. Булавиннин, моторлор ремонттор заводтын партбюрозынын качызы нөкөр П. В. Бочаровтын ла өскө дө нөкөрлөрдин отчетторын угуп шүүшкен.

Аймактын партийный организациясында калганчы жылдарда партийно-хозяйственый активтин үредүзинин башка-башка эп-аргалары табылган. Совхозтордын директорлоры, парткомдордын ла партбюролордын качылары, баш специалисттер озочыл ченемелдин школдорында үренгилейт, управляющийлер, цеховый парторганизациялардын качылары, орто иштеги специалисттер кварталдар сайын партиянын райкомына жуулып, аймактагы иш-тоштын аайыла, жагы техникала, иштеги озочыл ченемелле таныжып жадылар.

Жаан аяру парторганизациялардын качыларын талдап тургузарына ла оларды үредерине эдилет. Эмди олардын 80 проценти бийик ле орто үредүлү. Олардын көп жарымы партийный иште беш жылдан ажыра иштеп келген улус.

Парторганизациялардын качыларыла жагыс ла теоретический үредү өткүрилип турган эмес, је оларды аймак ичиндеги, анайда ок өскө дө јерлердеги промышленный предприятиялердин, озочыл хозяйстволордын, цехтердин ижиле таныштырары жагжыга берген.

В. Вайдуров.

ҮРЕДҮЛҮ ЖЫЛДЫ БИЙИК КЕМИНДЕ БОЖОДОР

Политический ле экономический үредүнийн системазында үредүлү жылдын калганчы күндери артты. Кезик партийный организациялар үредүлү 1975—1976 жылдын итогторын шүүп көрөлө, келер үредүлү 1976—1977 жылда ишкүчиле јаткандардын политический үредүзин јарандыратан јолдорды темдектеп алдылар.

Советский Союзтын Коммунистический партиязы, онын Төс Комитетин ишкүчиле јаткандардын политический билгин бийиктедерине јаантайын јаан ајару эдет.

— Советский кижини идейный тазыктыра-рында политический үредү анчадала јаан учурлу — деп, нөкөр Леонид Ильич Брежнев партиянын XXV съездине эткен Отчетный докладында темдектеген.

Бистин областьтын партийный организациязы ол јанынан јаан иш өткүрип јат, КПСС-тин XXIV съездинин кийинде өткөн жылдарда партийный үредүнийн системазында үренип тургандардын тоозы эки јарым катап көптөгөн. Эмди бу үредүде 13 муннан ажыра кижи үренет. Партийно-советский ле хозяйственный активтин үредүзи төзөлгөн. Партиянын обкомында, горкомында ла райкомдо-рында «Башкараачынын ижи» деп сурак аайынча ачылган теоретический семинарларда

604 кижѝ үренип јат. Комсомолдордын политический үредүзинин 178 кружогында ла семинарында 4800 кижѝ үренип туру. Анайда областьта политический ле экономический үредүнин системазында бүгүн одус мунга шыдар коммунисттер ле партийный эмес актив туружып јат.

Пропагандисттердин чынгдыйы јаранган. Бастыра бар 1250 пропагандисттен 960 кижѝ — коммунист, 845 кижѝ — бийик ле толо эмес бийик үредүлү. Пропагандисттердин тоозында 167 кижѝ — башкараачы партийный, советский ле комсомольский ишчилер, 680 кижѝ — албаты-хозяйствонун специалисттери, 200 кижѝ — үредүчилер ле врачтар. Пропагандисттердин көп нургуны акту бойлорынын творческий пландарыла иштеп јадылар. Ол пландарда үренип турган улустын политический ле экономический билгирин теренжидип элбедериле, иште ле общественный жүрүмде олардын творческий баштагкайын өскүрериле колбулу чокум амадулу иштер темдектелген.

Политический ле экономический үредүни төзөйлө башкаларында Горно-Алтайск городтогы, Ондой, Кош-Агаш ла өскө дө аймактардагы партийный организациялар јакшы ченемел јууп алдылар. Политический ле экономический үредүни ончо јанынан теренжиде, једимдү ле тузалу өткүрип турган пропагандисттер областьта көп. Олардын тоозында: Горно-Алтайскта — Маргарита Ефимовна Климова, Антон Антонович Клинин, Кош-Агаш аймакта — Антонина Иосифовна Истомина, Аскер Зиянуров, Кан-

Оозы аймакта Василий Ештекович Бетешев; Ондой аймакта — Валентина Александровна Пушкина, Шонкор Кумаевич Ойноткинов ло өскө дө көп нөкөрлөр.

Быылгы үредүлү жылдын учы јаар пропагандисттердин алдында јаан ла карулу задача тура берди. Кыска өйдин туркунына политшколдордо ло семинарларда үренип тургандарды КПСС-тин XXV съездинин материалдарын тереңжиде билип аларыла јеткилдеер керек болды. Бу күндерде өдүп турган итоговый үредүлерден көргөндө, областьтын пропагандисттери бу тургузылган задачаны јенүлү бүдүрген эмтир.

Пропагандисттер съездтин материалдарын јартаарда, Коммунистический партиянын ойгор башкартузынын шылтузында, партия идейный ла политический јанынан бойынын съездине бирлик бек келгенинин шылтузында советский албаты јаантайын јаан једимдерге једип алып турганына тös ајару эттилер.

Бистин ороон КПСС-ке башкартып, албаты-хозяйствоны өскүреринде јангы јаан једимдерге једип алды. Ишкүчиле јаткандардын коммунистический күүн-санаазы өсти, иштеги ле общественный јүрүмдеги эрчими бийиктеди. Социалистический государство тынгыган. Бистин көп национальностьторлу Төрөлистин албатыларынын карындаштык најылыгыла өмөлөжөри онон ары элбеп өсти.

Коммунисттер ле партийный эмес нөкөрлөр өдүп турган материалдарды тын јилбиркеп үренгени, пропагандисттер үредү өткүрерине кичеенип белетенгени, ологго партүредүнин кабинеттери, баштамы парторганизациялар јакшы болушканы — политический ле

экономический үредү бийик кеминде, једимдү ле өдүмдү болорын јеткилдеди.

Адакы-учындагы итоговый үредүлерди Ондой аймакта пропагандисттер: Истомин И. Я., Тойдонова Г. М., Турачак аймакта пропагандисттер: Моисеенко Б. А., Пашков Б. М., Горно-Алтайскта пропагандисттер: Вязников А. Х., Санькова А. А., Криволуцкая Н. И. ле өскөлөри де тözөмөлдү өткүрдилер.

Итоговый үредүлерде коммунисттер ле партийный эмес нөкөрлөр партия ишкүчиле јаткандардын јадын-јүрүмин јарандырары јанынан кандый јаан кичеемел эдип турганы керегинде, коммунизмди бүдүрип барган өйдө партиянын башкараачы учуры там бийиктей берери керегинде сурактарды теренжиде јартап турдылар. Оныла колбой бойлорынын предприятиезинде, хозяйствозында, учреждениезинде, бойынын партийный организациязында керектерди, ишке буудак болуп турган једикпес-тутактарды јоголтор эп-аргаларды айдып турдылар.

Ондой аймакта Карл Маркстын адыла адалган колхозтын Алтыгы-Талдудагы фермазынын озочыл уй саачызы нөкөр Клешева Елена јуундардын јөптөри, специалисттердин јакарулары јүрүмде бүтпей турганы керегинде ле ол јанынан шинжү коомой болгонын итоговый үредүде айткан куучынында темдектеген. «Андый једикпестерди јоголторы керегинде нөкөр Леонид Ильич Брежнев КПСС-тин съездинде айткан. Биске эмди јастыраларды астадары, иштин дисциплиназын тыгыдары јанынан шүүп көрөр керек» — деп, ол куучындады.

Экономический үредүнин системазынын

пропагандисттери үредүлү жылдын итогторын база чокум ууламжылу өткүргилейт. Курс аайынча үренетен программаны бастыразын үренип өткөн болзо, итоговый үредүни ол программа аайынча өткүрер. Мында пропагандисттер КПСС-тин XXV съездинин материалдарын үренип билип алганына, улус үренген материалдарды съездтин эткен жаңы түпшүүлтелериле колбоштырып билерине аяру эткилейт.

Үренип турган улустын аярузын экономический билгирлерди тузаланарын керексиир сурактарга ууландырар. Олордын ортодо элден озо экономиканын партийный башкартузынын сурактарына, хозяйственный задачаларды бүдүрерине ишкүчиле жаткандарды көдүреринде партийный организациялардын учуры бийиктеп турганына аяру эдер керек. Темдектезе, Турачактагы совхозто «Башкараачынын ижи» деп тема аайынча пропагандист нөк. Моисеенко Б. А. итоговый үредү өткүрерде, анда турушкан нөкөрлөр съездтин тургускан задачаларын совхозтогы керектерле билгир колбоштырдылар.

Итоговый үредүлөр жаңыс ла өткөн үредүлү жылдын итогторын көрөр эмес, је анайда ок келер жаңы үредүлү жылга белетенеринде жаан учурлу болуп жат.

Үредүлү жаңы жылда КПСС-тин XXV съездинин материалдарын ла документтерин оной ары теренжиде үренер. Ол амадула мындай жаңы темалар кожулар. Партийный үредүнин баштамы үйезинде — «КПСС-тин политиказынын жаан учурлу сурактары», орто үйезинде ле комсомольский политкружоктордо — «КПСС-тин политиказы — марксизм-лени-

низм жүрүмде». Партийный ла комсомольский үредүнинг эн бийик звенозында партиянын политиказынын ла теориязынын тös сурактарын КПСС-тин XXV съездинин жöптöри аайынча үренер.

Экономический үредүнинг системазында КПСС-тин XXV съездинин материалдары үренип турган предметтердин темаларына кийдирилер. Эмди экономический үредүнинг программазы ла учебниктери КПСС-тин XXV съездинин материалдары ла документтери аайынча катап жазалып жат.

Коммунисттердин ле партийный эмес активтин үредүзинин итогторын бийик некелтелү айалгада көрөр керек. Үредүлү жылдын итогторын партийный жуундарда, комитеттердин ле бюронын жуундарында теренжиде шүүп көрөлө, келер жылда үредү бийик кеминде болорын жеткилдеер чокум ишти темдектеер керек.

Үредүлү жыл божогоныла кожо коммунисттердин ле бастыра ишкүчиле жаткандардын ортодо политический иш уйдабас учурлу. Жайгыда марксизм-ленинизмнин үредүзин, КПСС-тин политиказын тематический туштажулар, сурактардын ла каруулардын вечерлери, докладтар ла политинформация ажыра элбеде таркадар керек. Жайгы өйдöги пропагандисттердин ижи КПСС-тин XXV съездинин жöптöрин ле материалдарын теренжиде үренерине, коммунизмди бүдүреринде советский улустын иштеги ле политический эрчимин тыгыдарына ууланар учурлу.

М. Родькин.

ОНЫНЧЫ БЕШЫЛДЫКТА КУЛЬТУРАНЫНГ УЧРЕЖДЕНИЕЛЕРИНИНГ ЗАДАЧАЛАРЫ

Туулу Алтайдын ишкүчиле јаткандары КПСС-тинг XXV съездининг исторический јөптөрин оморкоп уткыган.

Горно-Алтайский автономный областьтын экономиказы ла культуразы өнжигени — ол Советский Союзтын албатыларынын бузулбас најылыгынын, бистинг партиянын ленинский национальный политиказынын јөрүмдүзининг ле ийдезининг керези. Туулу Алтайда карындаштык биледе 60-нан ажыра национальносту улус јуртап ла иштеп јат: орус-тар, украинецтер, белорусстар, алтайлар, казахтар, еврейлер ле оног до өскөлөри. Албатылык хозяйствонинг башка-башка бөлүктеринде бийик ле орто үредүлү 10 муннан көп специалисттер, наукалардын 60 кандидады ла бир докторы иштеп јат. Олордын ортозында үй улус 70 процент болуп јат, көп тоолузы — јербойынын улузы.

Совет јаннын јылдарында кебери ле учуры аайынча бирлик культура тззөлгөн лө өнжип өскөн. Ондо Советский Союзтын албатыларынын јакшынак темдектери ле јанжыгулары (традициялары) бириккен.

КПСС-тинг XXV съездининг јөптөринде партиянын идейно-тазыктырулу ижининг сурактары јаан учурлу јерде турган. Съезд худо-

жественный интеллигенциянын, культуранын ума јок көп ишчилеринин ижин бийик баалаган, олардын чылазыны јок, бийик амадулу ижи коммунистический эртеннин улузын тазыктырарына ууландырылган деп темдектеген.

Коммунистический партиянын ла Советский башкарунын јаантайын јетирген килемјизинин шылтузында бешјылдыктардын јылдарында культуранын учреждениелеринин тоозы чик јок көптөгөн, клубтардын ла библиотекалардын материально-технический төзөлгөзи тынгыган.

Мынызын бистин областта болгон керектерле иле көргүзер аргалу. Октябрьский революциядан озо Туулу Алтайдын јеринде бир де клуб болбогон, монастырьларда јүк ле церковно-славянский литературалу бир канча библиотека болгон.

Эмди бүгүнгизин алалы. Јаңыс ла тогузынчы бешјылдыктын јылдарында культуранын 112 јаңы учреждениези ачылган, ол тоодо 29 библиотека, культуранын 52 јурт туразы, 17 автоклуб, балдардын 14 музыкальный школы ла албатылык театр. Бичиктердин фонды 1,5 миллион экземплярга көптөгөн.

Культуранын стационарный ла јорук јүрер учреждениелеринин элбек тоозы, клубтардын ла библиотекалардын ишчилери көптөгөни бу өйдө бистин областтын албатыынын көп сабазын, промышленный предприятиялердин, совхозтордын ла колхозтордын јаан коллективтеринен ала оок-тобыр јурттардын улустарына, ыраак турлуларда иштеп ле јуртап јаткан малчыларга јетире,

культурный некелтелери јанынан јеткилдеерге арга берет.

Областынг партийный организациязынын башкартузыла культуранынг учреждениелери албатынын ортозында Коммунистический партиянын ичјанындагы ла тышјанындагы политиказын јартаары, калык-јоннын ортозына марксизм-ленинизмнин шүўлтелерин, советский патриотизмди ле пролетарский интернационализмди таркадары, ишкүчиле јаткандарды советский албатынын јакшынак јуучыл ла иштеги јанжыгуларыла, анчадала Ада-Төрөл учун јуунынг јылдарында бистин јердинг улустарынын эткен ат-нерелү керектериле тазыктырары јанынан јакшы ченемел јууп алгандар. Художественный самодеятельность онын ары өзүп барган, албатыны библиотекаларла јеткилдеери үзүк јогынан јаранып јат.

Је албатыны культура јанынан јеткилдееринде бар бир кезек једимдерди тоолоп айдып тура, ишкүчиле јаткандардын өзө берген текши үредүзининге кеми, культурный некелтелери, КПСС-тин XXV съезди идеологический ишти анчадала јурт јерде јарандырзын деп некегени онынчы бешјылдыкта клубтардын ла библиотекалардын ижин тынг өскөртө тözöörин некеп јат деп темдектеер керек.

Кезик клубтар, культуранынг туралары көп јанынан кинофильмдер көргүскениле, танецбијенинг вечерлерин өткүргениле болорзынып, бойына сырагай ас улус тартып алып, суббота ло воскресен күндерде элбек калык-јон, анчадала јииттер ле балдар, турушкадый иштерди ас өткүрип турадылар. Клубтардын, культуранынг тураларынын ла библиотека-

лардын советтери бойынын ижин партийный, комсомольский, профсоюзный ла общественный организациялардын ижинен туура пландап ла өткүрип турган учуралдар бар. Аймактарда культурно-просветительный иш хозяйстволор, журтсоветтер, клубтар ла библиотекалар аайынча башка-башка кеминде тургузылганы темдектелет.

Онынчы бешжылдыкты албаты чындыйдын ла тузалунын бешжылдыгы деп адаган. Қалганчы жылдарда Туулу Алтайда культураның эн артык учреждениелеринде јакшы ченемел јуулган, культураның учреждениелеринин ижинин тузазын бийиктедер јолдор ло эпсүмелер јарталган.

Албатыны культура јанынан канча ла кире јакшы јеткилдеер, өткүрип турган иштердин чындыйын бийиктедер системаны творческий иштеп тургузып, областьтын ол келтейинен төс аймактары — Кан-Оозы, Кош-Агаш ла Шебалин аймактар — культурный комплекс-тер төзөөрине көчкилеген. Бу аймактарда партийный комитеттер журт јердин ончо идеологический ийде-күчтерин клубтардын, культураның тураларынын ла библиотекалардын ижине азыйдагызынан эрчимдү тартып алып, ишти бирлик комплексный план аайынча төзөп турар боло берген. Сурақты анайып тургусканы КПСС-тин XXV съездинин, областной партийный конференциянын јөптөрине келижип јат. Ол конференциянын јөбинде идеологический ишти научный төзөлгө аайынча төзөөр, ийде-күчтерди идейно-тазыктырулу задачаларды бир ыңай бүдүрерине, идеологический организациялардын ижин чокум башкараына ууландырар деп бичилген.

Култураның совхозный комплекстерин тө-
зөр жылбүлү ченемел Шебалин аймакта та-
былган. Аймакисполком бойының јөбиле
Чаргыдагы, Барагаштагы ла Эликманардагы
совхозный комплекстердин башкараачыла-
рын култура бөлүгинин штатный эмес ин-
спекторлоры эдип тургускан. Чаргыдагы сов-
хозтын төс јуртында културный комплекс
экинчи жыл иштеп јат. Анда художественный
самодеятельностьтын ижин башкараарында
јуртсоветтин председатели нөкөр Н. С. Сви-
ридов эрчимдү турушкан.

Бирлик пландаш јурттын көп организация-
ларының ижин бириктирген. Комплекстин
ајарузында јаңыс ла төс јурттын эмес, је
ыраактагы да јурттардын улузы, ферма-
лардын малчылары, турлулардагы койчылар.
Олорго улам ла агитпоезд келип јүрет. Ол
агитпоездке јурт хозјайствонын специалист-
тери, култураның, быттын, медицинаның
ишчилери, «Знание» обществоның лекторло-
ры кирип јат.

Јурт јердеги идеологический иштин бир-
лик комплексный планы партийный комитет-
тин јуунында јөптөлөр, оны тургузарында
десе баштанкайын култураның учреждение-
леринин јайымдалткан ишчилери көргүзер
учурлу.

Эликманардагы совхозный комплекстин
ишчилери шак анайып эткилеп јат. Бу комп-
лексти областьтын узактан бери иштеген
библиотекари Августа Ефимовна Польских
башкарат. Эмди културный комплекстин
активисттери «Партияның јолыла — јаңы
јенүлерге» деп тематический вечер белетеп,
оны Эликманардагы совхозтын бастыра фер-

маларында өткүрер деп жөптөжип алгандар.

Же кезик аймактарда, чокумдап айтса, Шибалин, Көксуу-Оозы ла Улаган аймактарда, культурный комплекстер ончо јерлерде тзөлип туру деп айдарга болбос, партийный комитеттердин кезик качылары дезе јурт јерде идеологический иштин бирлик комплексный планын тзөөринде баштанкайын көргүспей турулар.

«Советский улусты идейно-политический, нравственный ла эстетический јанынан тазыктырарында олордын духовный некелтелерин тзөөринде социалистический культуранын ла искусствонун учурун мынан да ары көдүрерин јеткилдеер» — деп КПСС-тин XXV съездинин жөптөринде темдектелген.

Тогузынчы бешјылдыктын јылдарында бистин областьта культуранын учреждениелери ишкүчиле јаткандарды ишке тазыктырарына көп ајару салып, «Јер ле улус» деп тема аайынча иштерди эрчимдү өткүрген. Төс тематический вечерлердин ле оос журналдардын көп сабазы иштеп јаткан кижинин тоомјызын көдүрерине, социалистический мөрөйдин итогторын көрөрине, јуртхозяйственый ишти, төрөл јуртын сүүттирерине учурлалган болгон. Бу тема аайынча иш культуранын учреждениелеринин калык-јонды нравственный ла эстетический јанынан тазыктырар сурактарга ууландырган ајарузын бир кезек ујададып ийген. Онын учун, съездтин жөптөрин бүдүрип тура, кижини коммунистический санаалу эдип тазыктырарынын ончо келтейлерин бир ыгай (комплексно) јарталгадый иштер өткүрер керек. Онынчы бешјылдыкта «Бис — јердин ээлери», военно-пат-

риотический тазыктыру аайынча «Советский Союзума служить эдип турум», интернациональный тазыктыру аайынча «Јаңыс планетанын улузы», эстетический тазыктыру аайынча «Кеен-јараштын телекейинде» деп циклдерди ишкүчиле јаткандардын ортозына таркадар ишти онон ары көндүктирер керек.

Андый циклдер аайынча тем алгадый ченемел культуранын Қош-Ағаш аймактагы учреждениелеринде јуулган. Бу аймактын клубтарында ла библиотекаларында Монгольский Албаты Республикала најылаштын байрамдары, «Бис империализмди илезине чыгарып турус» деген митингтер, «Орбита» деп албаты университеттин факультеттеринде үредүлер, клубтарда «Ат-нере», «Грандар агару» деген вечерлер өткүрилет.

Шак онын учун КПСС-тин обкомы бу аймакта интернациональный ла военно-патриотический тазыктыру аайынча семинар өткүрген. Ол семинардын планында најылыктын байрамы темдектелген. Ондо МНР-дин Баян-Улегей аймагынан делегация болгон. Пограничниктердин јаш најылары ла черүчилер көргүзүлү ойын — гран бускан кижини бедреерин ле тудуп аларын — өткүргендер. Ол ойында койчылар да турушкылаган. Байрам албаты ла партия бирлик, Төрөлдин агару грандарын јаңыс ла ногон фуражкалу улус эмес, бастыра албаты корып јат деп көргүскен.

КПСС-тин XXV съездинин јөптөрин калык-јоннын ортозына таркадар иштер, ол исторический съездтин делегаттарыла туштажулар, јурт јердин кижизине съездтин материалдарын тереңжиде ле элбеде үренип

аларына болушкадый тематический вечерлер ле оос журналдар, кинолекторийлер кажы ла клубта, культураныг кажы ла Туразында, кажы ла библиотекада өткүрилер учурлу.

Көп сабазында клубтардын ла культураныг тураларынын ла библиотекалардын ишчилери сүттоварный фермаларда уй саачылардын ортозында, ыраак турлуларда койчылардын ортозында съездтин жөптөри керегинде куучын-беседалар өткүредилер. Съездтин культурага учурлалган жөптөри аайынча тематический вечерлер, оос журналдар дезе ас өткүрилет. Культураныг Кан-Оозы аймактагы Туразында «Сеге, төрөл партия!» деген вечер, Озерное журттын клубында КПСС-тин XXV съездинин делегадыла, Социалистический Иштин Геройыла, койчы Тоедов Желмек-ле туштажу, Турачак аймакта Ыстүги-Бийскте «Онынчы бешжылдыктын озочылдары» деген тематический вечер ле оног до өскө иштер өткөн.

Je культураныг көп учреждениелеринин ижин шиндегени өткүрип турган иштер мендей-шиндей белетелгенин, кижинин күүнине тийер бир аай, терен шүүлтези жок болгонын көргүзип јат. Кезик клубтарда художественный самодеятельностьтын кружокторы да жок. Андый айалга бу өйдө Көксуу-Оозы аймакта культураныг Горбуновский Туразында, Турачак аймакта культураныг Бийкада Туразында ла бир кезек клубтарда темдектелип туру.

Онынчы бешжылдыкта культураныг учреждениелери өткүрип турган иштеринин чын-дыйын бийиктедер учурлу. Кажы ла вечер, оос журнал, кожоннын ла иштин байрамы,

кожоннын фестивальдары јаан тазыктырулу учур алынар эдип, технический аргаларды, театрализацияны, художественный самодее-тельностьтын ойындарын элбеде тузаланар учурлу.

«Албаты хозяйствоны 1976—1980 жылдарда өскүрер төс ууламжыларда» 10-чы бешжылдыкта культурно-просветительный иштин кемин бийиктедер задача тургузылган. Бу жаан учурлу государственный задачаны бүдүреринде культуранын тураларынын, клубтардын ла библиотекалардын ишчилери төс ийде-күч болор учурлу. Көп неме кадрлардан, оморды чын-чике талдаганынан, тургусканынан, үрөткенинен ле тазыктырганынан камаанду болуп јат.

Съезд идеологический ишчилерди јадын-јүрүмде эрчимдү, общественный молјузын акчек бүдүрөтен, сөзи ле кереги бирлик болотон улус эдип тазыктырар амаду тургускан.

Тогузынчы бешжылдык культурный фронт-тын ондор тоолу озочылдарын, энтузиасттарын өскүрген. Омор јүрүминин бастыра ченемелин, бойынын билерин ле јүрегинин изүзин улуска бергилеп јат. Öткөн бешжылдыктын итогторы аайынча клубтардын ла библиотекалардын јүстер тоолу ишчилери күндүлү грамоталарла, дипломдорло, «СССР-дин культуразынын сүрекей јакшы ишчизи» деп значокторло, «Социалистический мөрөй-дин јенүчизи» ле «9-чы бешжылдыктын мергендүчизи» деп знактарла кайралдаткан. «Знак Почета» орден Диваш Каинчинге ле Карагыс Ялбаковага берилген.

Диваш Каинчин — областъта культпросветпередвижкалардын эн артык заведую-

шийлеринин бирүзи, Кан-Оозы аймакта КПСС-тин ХХII съездинин адыла адалган колхозтын правлениезинин члени, СССР-дин писательдеринин Союзынын члени. Ол төрөл журтынын улузын сүүп, олардын жадын-жүрүмин көскө көрүнгедий эдип жаркынду журап, бу ок өйдө искусствонун эн жаан ээжизине — терен партийностько чындык болгонын онын «Жаңыс жердин улузы» деп бичиги керелеп туру. Диваш Каинчин иштеп жаткан улуска, малчыларга жаантайын жүрүп, темаларды ла художественный сүр-кеберлерди андый тушташтарда таап турат.

Ялбакова Карагысты албаты-жон Алтай-ыстын тоорчыгы деп тегиндү адаган эмес. Москвада культуранын институтун божодоло, ол 1968 жылда концертный бригадага иштеерге келген. Ол өйдөнг ала Карагыс ус кожончы болуп өзүп келген, онын кожондорунун тоозы да көптөгөн. Онын кожондорун Алтайский крайдын аш иштеечилери, Карагайдын ан өскүреечилери, Хакасияда Саяно-Шушенский ГЭС-тин строителдери, Туванын араттары (крестьяндары) ла оног до өскөлөри сүрекей жарадып уккандар.

«За трудовое отличие» медальла ыраактагы Чаган-Узунда культуранын Туразынын директоры Анастасия Александровна Клевина кайралдаткан.

Je андый да болзо, культуранын тураларынын, клубтардын ла библиотекалардын ишчилеринин ортозында специалисттер эм тургуза ас, библиотекаларда олар 24 процент, клубтарда жүк ле 10 процент болуп жат. 1975 жылда орооннын культуразынын ла искусствозынын бийик ле орто үредүге јединер за-

ведениелерине бистин областьтан калганчы он жылдын туркунына баштапкы ла катап 63 кижии үренерге кирген. Је бу тоо культуранын кадрларын келер өйдө јарандырарга түнгей ле арга бербей јат.

Онынчы бешјылдыкта культура бөлүктеринин башкараачыларынын алдында мындый задача турар учурлу: профессияны эртеден талдаар эп-сүмени тузаланып, педагогический коллективтерле кожо класстын активинен үредүнин өйинде художественный самодеятельностьто эрчимдү туружып, амыраштын вечерлерин төзөп, балдардын музыкальный школынын программазын јенүлү үренип турган уулдарды ла кыстарды талдап алар. Олорды сырагај јаштан ала культурный фронттын ишчизинин уур ла күндүлү ижин сүүр эдип тазыктырар керек.

Бистин областьтан культуранын ла искусствонун үредүлү заведениелерине үренерге барган јииттерден хозяйстволордын чодыла стипендия алгылап тургандарынын тоозы ас — јүк ле 11 кижии, 16 кижии дезе колхозтордон ло совхозтордон кожулта јал алып јат.

Кадрларды тазылынан ала јарандырарга, онынчы бешјылдыктын јылдарында Горно-Алтайск городто искусствонун училищезин төзөөр керек.

КПСС-тин XXV съездинин јөптөринде культуранын учреждениелеринин материальный төзөлгөзин анчадала јурт јерде тынгыдарына јаан ајару јетиргилейт. 10-чы бешјылдыктын јылдарында культуранын городтогы Туразы табыштырылар, Шебалинде, Турачакта, Көксуу-Оозында культуранын аймачный Туралары тудулар. Культуранын Ондойдогы Тура-

зын, балдардын музыкальный школынын туразын тудары башталган. Областын колхозторында ла совхозторында малчылардын Туралары, клубтар тудулар. Бу бешжылдыкта культуранын учреждениелеринин тоозы там ла көптөөр, культуранын туралары, клубтар ла библиотекарлар СССР-дин культура керегинин Министерствозынын жакарузы аайынча музыкальный инструменттерле, технический аргаларла јеткилделер, концертно-эстрадный бюро элбеер ле тыгыыр.

Областыта культурно-просветительный иштин туазын ла чындыйын бийиктедетен задалаларды бүдүрип тура, Улу Октябрьский социалистический революциянын 70 жылдыгын культурада јаңы једимдерле уткыырга, КПСС-тин XXV съездинин исторический јөптөрин бүдүрерине акту бойынын јөмөлтөзин јетирерге, ишкүчиле јаткандардын депутаттарынын Советтери, культуранын бөлүктери культуранын учреждениелерин башкарар аай-ээжини ле эп-сүмелерди, учетын ла отчетностьтын айалгазын, албатыга культуранын тураларынын, клубтардын ла библиотекарлардын творческий отчеттор берсин јарандылары, культуранын кажы ла учреждениезин партийно-политический иштин ижемјилү тззөлгөзи эдип алары јанынан көп иш бүдүрер учурлу.

Ф. Таушканов.

АГИТАТОР ЛО СОЦМӨРӨЙДИ ЈАРЛУ ЭДЕРИ

КПСС-тин XXV съездине Төс Комитеттин Отчетный докладында Генеральный качы Леонид Ильич Брежнев мынайда айткан: «Социалистический мөрөйдин ленинский шүүлтелери элбек таркаганына бис ончобыс сүүнип јадыс. Мөрөйдин озочыл јеринде коммунисттер браатканына оморкойдыс. Мөрөй хозяйственный практикага, орооныстын общественно-политический жүрүмине, улустын кылык-јанына јаан салтар јетирип јат. Социалистический мөрөйди, ишти коммунистический санаалу көрөри учун тартыжуны мынан да ары көндүктирери — бистин текши јуучыл лозунгыс андый».

Социалистический мөрөйди төзөөри келтейинен съездтин бу чике јакылтазын бис иште башкарту деп јарадып турус. Партиянын райкомы производственный коллективтерде социалистический мөрөй канайып өдүп турганын јаантайын көрүп, соцмөрөйди башкара-рында профсоюзтардын аймактагы союзынын учурын көдүрип турат.

Социалистический мөрөйди төзөөринде, оны јарлу эдеринде агитаторлордын болужы јаан. Бистин Ондой аймакта агитатор улустын тоозы 300-тен ажыра. Бу ак-чек санаалу, партиянын керегине беринген улус, көп јанынан

коммунисттер ле комсомолдор, коллективтерде тоомҗылу улус, оларды улам ла нөкөрлөрининг ортозында көрөр аргалу.

Социалистический мөрөйдиг сурактары јаантайын агитаторлордын төс аҗарузында болуп јат. Көп агитаторлор соцмөрөйдиг јарлу эдеринде акту бойынын сөзин көрүмҗилү агитацияла сүрекей јакшы колбоштырадылар. Темдектезе, андыйлардын тоозына мындый библиотекарьлар кирет: Шибее јурттан Любовь Степановна Саданчикова, Кайрылыктан Раиса Максимовна Ерешева, «Искра» колхозтон Анна Павловна Адарова, Алтыгы Талдудан Раиса Сергеевна Сабагашева.

Раиса Максимовна Ерешева агитатор болуп көп жылдарга улай иштеп јат. Кайрылыктагы ферманын ла Јолодогы совхозтын жүрүмин ле керектерин јакшы билер, јаантайын график аайынча малчылардын — койчылардын, скотниктердин ле жылкычылардын турлуларына барып жүрет. Малчылар ол керегинде, онын агитатор болуп бүдүрген ижи керегинде качан да болзо јылу, быйанду сөстөр айдып турадылар.

Агитатор Ерешева малчылардын турлузында куучын айдардан озо тоолор ло керектерди бичип алат. Партийный ла ишмекчи комитеттерден, цеховой парторганизациянын бюрозынан социалистический мөрөйдиг итогторын ла озочылдар керегинде јетирүлерди алып, өткүрерге турган куучын-беседазынын сурактарын талдап, оларды улуска канайып канча ла кире јакшы јартап берерин сананып јат.

Чокумдап айтса, социалистический мөрөйдиг итогторы керегинде айдып ла көрүмҗилү

агитацияны јазап тура, ол кыйалта јогынан ферманын ла малчылардын социалистический молјуларын, мөрөйдин ээжилерин эске алындырар, мөрөйдө јенү алган малчылар керегинде куучындап берер. Онын обзорлары элбек сурактарга учурлалганыла аныланат, өскөртө айтса, ол областьтагы ла аймактагы мөрөйдин озочылдарынын једимдери керегинде айдып јат, бу келтейинен ого областьтын газеттерин ле өскө дө газет-журналдарды кычырганы, радиоберилтелерди укканы болужып јат.

Јаскы кыра ижи өдөр тужында Кенгидеги совхозтын Шибеедеги фермазында механизаторлордын ортозында мөрөй төзөөринде библиотекаръ Любовь Степановна Саданчикова эрчимдү туружат. Темдектеп айтса, бу јаскы кыра ижинин кидим өйинде ол механизаторлорго улам ла барып, ологго социалистический мөрөйдин итогторы керегинде, мөрөйдин јенүчилери Санашкин Акчабай, Иркитов Сергей, Карюгин Григорий, Абакаев Сергей, Басаргин Владимир керегинде куучындап, олог јаскы кыра ижин канайып түрген ле јакшы бүдүргилеп турганын јартап берген.

Социалистический мөрөйдин тузалу болоры көп јанынан ондо хозяйстволордын башкарачылары, јурт хозяйствонын специалисттери көндүрө бойлоры турушканынан камаанду.

КПСС-тин райкомы, партийный организациялар бу суракка јаан ајару салгылайт.

Социалистический мөрөйди башкалары јанынан јакшы ченемел Карл Маркстын адыла адалган колхозтын парткомында јуулган (качызы нөкөр Л. И. Каратаев). Мында фермалардын управляющийлери ле јурт хозяй-

твонунг специалисттери фермалардын коллективтерининг ижи ле озочыл ишчилер керегинде јетирүлерди артык айдыш јогынан ой-үй-өйинде ийерге, мөрөйдинг итогторын дезе мөрөйлөжип тургандарга база бойынын өйинде јетирерге кичеенедилер.

Алтыгы Талдудагы ферманын управляющийи Роман Кыпчакович Кахтунов — узактан бери иштеп келген агитатор. Ол бойынын куучын-беседазыла колхозчыларды сонуркадарга билер кижии. Роман Кыпчакович ферманын задачалары, молјулары, иштинг дисциплиназы, келер ле бу өйдинг сурактары керегинде, производственный звенолордын, малчылардын ла механизаторлордын социалистический мөрөйи канайып өдүп турганы керегинде јаркынду, чокум, куучындап берет.

Парторганизацияда социалистический мөрөйди јарлу эдерин јеткилдееринде главный зоотехник Михаил Алматович Текушев, техник-строитель Аспиник Платонович Нонуков, участковый зоотехник Чемок Маймановна Тыйданова эрчимдү туружып јадылар. Олор колхозчылардын ортозында КПСС-тин XXV съездин јарамыкту уткыырына учурлай социалистический молјулар алары ла онынчы бешјылдыктын баштапкы јылынын пландаын өйиненг озо бүдүрери келтейинен јаан иш өткүргендер.

Ишкүчиле јаткандарла сырагај јуук колбу, текши јилбүлерлү јүрүм, улустын тангыннан арга-чыдалын, аңылузын билгени агитаторлорго ижин јаан тузалу, керекти билип тура, чокум ајалганы шүүлтеге алып тура јенүлү өткүрерге арга берет.

Хозяйстволордын башкараачылары ла спе-

циалисттери социалистический мөрөйдө эрчимдү ле жаантайын туружып турган жерде мөрөй жөнүлү өдүп жат, онын көргүзүлери де жакшы болуп турат.

База бир темдек алалдар. Карл Маркстын адыла адалган колхозто бир партийный группа Кызыл-Тандагы сүттоварный ферманын ишчилеринин ортозында иштеп жат. Анда партгрупппорт ло агитатор болуп КПСС-тин обкомынын члени Елена Күндүчиновна Клешева иштейт. Ол бойы кажы ла уйдан эки мунг литр сүт саап турган ченемелдү уй саачы, жиит коллективтин шеф-таскадаачызы. Мында партгруппа социалистический мөрөйдин төзөөчизи болуп жат. Елена Күндүчиновна дезе жиит уй саачыларга соцмөрөй канайда өдүп турганы керегинде жаантайын айдып берип турат. Культуранын ишчилери социалистический мөрөйдин итогторын кажы ла ай сайын кызыл толуктарда иле жерде көргүзип турарга болужадылар. Бастыра бу иштин шылтузында ферма аймак ичинде иштин көргүзүлери аайынча, табыштырып турган сүттин кеми ле чындыйы аайынча эн артыктарынын бирүзи болуп жат.

Партиянын райкомы, парткомдор бойлорынын идеологический ишчилеринин — агитатор, политинформатор, лектор улузынын учурын бийик баалап, ологго жаантайын аяру салып, текши политический ле хозяйственный жаан иштер алдында семинарлар, инструктивный жуундар өткүрип турадылар. Ол семинарларда, жуундарда бистин активисттерди бис улусла өткүретен иштин кеберлерине ле эпсүмелерине үредип жадыс.

Агитаторлорло өткүрер иштин учурын Күп-

чегендеги совхозтын парткомы бийик көдүрет. Мынын шылтузында агитаторлордын ла ишчилердин эрчими тыгып жат. Темдектеп айтса, совхозтын механизаторлары ортозындагы не ле немени чеберлеери ле кымакайлаары учун социалистический мөрөй элбек таркаган. 1976 жылдын баштапкы үч айынын итогтары аайынча күйгүр ле сүркүш немелерди чеберлеп алган ла акту бойлорынын молжуларын ажыра бүдүргөн жеңүчилердин ады-жолы адалган. Ол Папыев Александр — ГАЗ-53 танмалу машинанын водители, 28057 тонно-километр өткөн лө 190 кг күйгүр неме чеберлеген; Алушкин Анатолий — МТЗ-50 танмалу трактордогы тракторист, ол 459 кг күйгүр неме чеберлеген.

Бу өйдө партиянын райкомынын пропагандала агитация бөлүги, партийный комитеттер, агитаторлор ло политинформаторлор улустын кустовой семинарларын өткүрерге белетенип турулар. Ол семинарларда койлордын түгин текши кайчылаар ла общественный малга азырал эдетен ишке белетенер өйгө активисттердин чокум задачалары тургузылар. Агитаторлордын ла политинформаторлордын ижи социалистический мөрөйдin тузазын, оны жарлу эдерин, онынчы бешжылдыктын баштапкы жылынын жакылталарын өйинен озо бүдүрерин жеткилдеерине ууландырылар. Мынын шылтузында КПСС-тин XXV съездинин жөптөрin бүдүрери жууктаар.

В. Тонкуров.

БИЛГИРЛЕР ТАРКАДАТ

Михаил Дмитриевич Холодло 1965 жылда Турачак јуртта, бу јерден барып, Ада-Төрөл учун Улу јууда тартыжып ёлгөн јуучылдарга кереес-обелиск ачар тушта митингте туштажып танышканыс. Ол айас, јаркынду күнде бастыра эл-јон площадька чыгып келген.

Трибунанын јанында бийик сынду, чыдаркебери јаш билдиргедий, јуунак бүдүмдү кижии турды. Ол кижии — алдында 18-чи гвардейский Сибирский дивизиянын политотделинин начальниги болгон генерал-майор М. Д. Холод эмтир.

Генерал бойынын куучынын чүм-чам јогынан, јаркынду, кажы ла кижинин јүрегине терен эбелер эдип баштады. Онызы, байла, јолду да болор. Ненин учун дезе, бу кижии откалапту јуулардын өйлөринде 1418 күн ле түн өткүрип, нени көрбөгөн, кандый јеткер-түбекке учурабаганы керегинде санаа-шүүлтезин айдарга турган болбой кайтсын.

Ол өйлөрдөн бери меге бу чүм-чам јок, јалакай, керсү кижиле туштажарга көп катап келишкен. Кижии кайкаар: ол коштой отурган, тушташкан улусла түрген таныжып, куучыныла улусты јилбиркедип ийер. Кижии сананза, мында тын ла јажыт јок болгодый: лекцияны кычырып ла ийзен, јангы најылар, нөкөрлөр табылып келгедий. Је мындый ишке белетенери јеп-јенгил, тегин керек эмес. Лек-

цияны кычырып баштаардан озо Михаил Дмитриевич бойынын жүрүминин, бастыра албатынын жуу-чакту, кату жүрүмдү айалгаларда өткөн жолдорун билдирлү эдип тузаланарга кичеенет. Ол араай отурып, узак сананат: Ржев, Великий Лукилер, Витебск, Кенигсберг, Инстербург, Пиллау... Бу ончозы онын санаазында жарт эбелет.

Ол городтордогы улуска тушташканы онын санаазында качан да энделбес. Ненин учун дезе, улуска, эл-жонго канча ла кирези көп тузалу, жакшынак сөс айткажын, ол анча ок бойынын санаа-күүнин сүүндирип жат.

Михаил Дмитриевичтин жүрүми, кыскарта айтса, мынайда башталган: 1931 жылда жиит уулды Донбасстын комсомолдорынын путеказыла Сибирьде эн жаан строителъството — Кузнецктеги металлургический комбинатка иштеерге ийгендер. Ол мында комсомолдордун ла жашөскүримнин бригадазында мастер болуп иштеп тура, тыштанар өйлөрдө политинформациялар өткүрип туратан. Анда жакшы једимдер де, једикпестер де болуп туратаны жарт. Шак ол өйдө јиит пропагандист чүм-чам јок сөслө, керектин төс учуры аайынча куучындары тузалу болорын билип алган.

Улуска билгир јетирерге көпти билер керек. Билгирди үредү јоктон алып болбозын билип, Михаил Дмитриевич бастыра ла жүрүминде үренип жүрген. Ол Новокузнецктеги рабфакта үренер тушта лекционный иште эрчимдү турушкан, металлургтардын культура туразында штатный эмес лектор болгон. Мында ол лекционно-пропагандистский ишке јилбиркеп, бу керекке беринер болорым ба деп сананып жүретен.

Партиянын кычырузы аайынча 1939 жылда Кызыл Черүге барала, ол кадровый полит-ишчи, офицер боло берген. Мында ол, лек-ционный иште теоретический ле методический таскадулу ла ченемелдү кижидивизиянын партийный школында телекейлик колбулар жанынан үредү өткүрип, солдаттардын ла командирлердин алдына В. И. Ленин бистин черүни кандый уур-күч айалгада төзөгөни, жуучыл кадрларды таскадарына, килемжилү ле аярынкай болгоны, ишмекчи-крестьяндардын Кызыл Черүнинг ийдезин тыгыдары учун тартышканы керегинде политический терен шүүлтелү куучындар айдып туратан.

Ада-Төрөл учун Улу жуунын жылдарында пу-леметный ротанын политругы М. Холод 133-чи стрелковый дивизиянын жуучылдарыла ко-жо Восточный Пруссияга жуу-согушта туру-жып, ол дивизиянын политотделинин на-чальнигине жетире өзүп чыккан. Ол кайда да, качан да партиянын чындык сөзин элбек жонго жетирерге амадап жүрген.

...Одус жылга улай черүде жүрген генерал Холод, военный округтын политуправлениези-нин начальнигинин баштапкы заместители, черүден жанды. Же ол эмди де стройдо жашөс-күримнин, областьтын ишкүчиле жаткандары-нын ортодо элбек таскамалду иш өткүрип жат. Оны улус жакшы билер, онын куучынын, айдар сөзин текши жерлерде сакып жадылар.

М. Д. Холод уй саачыларла, койчыларла, строительдерле, агаш белетеечилерле, шах-терлорло, геологторло, Советский Черүнинг жуучылдарыла, черүге баратан жашөскүримле жолугуп, культуранын Тураларында ла клуб-тарда, школдордо ло пионерлердин турала-

рында, малчылардын турлуларында тушта-жулар өткүрип, таскамалду жаан иштерге жөмөлтөлү куучындар өткүрет.

Лектор јилбүлү темдектер, јуу-чакту ла амыр-энчү јылдарда албатынын бүдүрген керектерин колбоштырып, келер өйдө бүдүрөтен задачаларды чокумдап, јарт куучындар өткүрет.

Онын лекцияларынын тематиказы башка-башка: «Јашөскүрим комсомольский стройкаларда ла Ада-Төрөл учун Улу јуунын јылдарында» ла өскөзи де. Лекцияларда жаан ајару военно-патриотический, интернациональный таскадуга, социалистический госу-дарствонун коруланар аргазын тыгыдарына, Советский Союзтын тышјанындагы полити-казына эдилет.

Михаил Дмитриевич Холодтын јаткан јери Алтайдын эн јараш јерлеринин бирүзинде — Алтын-Көлдун јаказында Јайлу деп јуртта. Бу ыраакта, ын-шында да јаткан болзо, ол коммунисттин ак-чек амадузын кыйалта јок-тон бүдүрип, јаантайын политинформатор болуп, албаты шинжүзинин группазынын ижинде туружат. Ол јурттагы улустын ја-дын-јүрүмин јакшы билер, онын да учун ка-жы ла јерге келгежин, ачык-јарык куучынды баштап ийет.

Михаил Дмитриевичтин библиотеказында көп бичиктер туру. Олордын ортодо эн ле көрүмјилү јерде — В. И. Лениннин произве-дениелери. Мында ок патриотический лите-ратура, «Новое время», «За рубежом», «Меж-дународная жизнь», «Зарубежное военное обозрение» ле өскө дө журналдар.

Ченемелдү лектор телекейдин 20 госу-дар-

стволор аайынча бичиктер јууп, газеттерден статьялар ла материалдар кезип, јууп алган материалдарда анчадала јаан ајару партиянын ла башкарунын чыгарган јөптөрине эдилет, ол јаан учурлу материалдарды билгир тузаланып јат.

Лекцияга керектү материалдарды јууп бетенип алган согында ол газет-журналдарда кандый јаңы, солун керектер, озочыл ченемел бичилген бе деп көрүп, угуп алат.

Анчадала јашөскүрим ортодо лекция кычарар тушта ол албатыга јуук керектерди айдып, оноң түп-шүүлтелер эдет.

Совет албаты фашистский Германияны јенгенинин 30 жылдыгын темдектеер алдында Михаил Дмитриевич областьта «Знание» общественонун пропагандистский группазыла кожо Монголдын Албаты Республиказынын Байан-Улегей аймагына барып јүрген. Онын кычырган лекцияларын, куучындарын улус сүрекей јилбиркеп уккан.

М. Д. Холод 1968 жылдан ала «Знание» общественонун члени. Бу өйдин туркунына ол көп-көп лекциялар кычырган. Јаңыс ла 1975 жылда ол областын агитпоездиле кожо јоруктап јүрүп, 96 катап лекция, куучын өткүрген.

Михаил Дмитриевич бу күндерде КПСС-тин XXV съездинин јөптөрин јартаар ишти элбеде өткүрет. Ол эн ыраак аймактарга јүрүп, исторический съездтин јөптөрин, материалдарын јартап, партиянын тургускан задачаларын турумкай бүдүрерине кычырып туру.

А. Сафронов.

ЕГИПЕТТИНг НАЦИОНАЛЬНИЙ ЛИЛЬБУЛЕРИНЕ ҚАРШУЛУ ПОЛИТИКА

Калганчы өйлөрдө Египетте Советский Союзты жабарлаары там ла тынгыган. 1976 жылда 15 мартта дезе Египеттин Албаты Жууны нажылык ла өмөлөжип кожо иштеери керегинде СССР-дин ле Египеттин Араб Республикасынын ортозында 1971 жылда 15 жылга тургузылган Жөптөжүни токтодып жоголторы керегинде жөп чыгарган. Бу жөптөжүни токтодоры керегинде шүүлтени жуунга президент Анвар Садат эткен. Президент Садат ла Египеттин тышжанындагы керектеринин министри Фахми бу жуунда Советский Союзтын өткүрип турган политиказын жамандап, көк төгүн куучын айткандар.

Советский Союзтын ла Египеттин ортозында болгон жөптөжүни токтодоры керегинде чыгарган жөпти көп араб ороондор жаратпай турганы керегинде бу ороондордын көп газеттери бичип жат. Олор Советский Союз Египетти империализмнин кату табаруларынан төрт катап аргадап алганын көргүскилейт: 1956 жылда Египетке үч ороон (Англия, Франция, Израиль) табару эдерде; 1967 жылда Израиль Египетке, Сирияга, Иорданияга табарып жуу баштаарда; 1970 жылда Израиль Египеттин төс жерлерин бомболоорго умзанарда, Советский Союзтын зенитный жазалдары Из-

раильдин самолетторын Египеттин јаан учурлу жерлерине божотпогондор; 1973 жылда Израиль Египетти төртинчи катап жуулап баштаарда. Анайдарда, Советский Союз кату өйлөрдө жаантайын арабтардын адаанын алып турганы текши жарлу.

Андый болгондо, керек неде? Анвар Садаттын калганчы өйлөрдө өткүрип турган политиказынын шылтактары кандый?

Египеттин эмдиги өйдөги президентинин калганчы жылдарда өткүрип турган политиказын көрзө, советско-египетский жөптөжүни токтотконын кайкаары да жок. Садат ич-жанындагы политикада Гамаль Абдель Насердин жарлаган ууламжызынан мойноп, чек туура барган. Насер Египетти эмдиги өйдин жаан өзүмдү госуударствозы эдип аларга амадап, феодальный системаны жоголторына, городтордо ло журт жерлерде көп жөөжөни тангнан ээлеерин жоголторына, жаан байларды политический иште туружарынан жайладарына ууландырган политика өткүрген. Ол тушта жаан байлардан айрып алган ла жагыдан туудулган жүстер тоолу предприятиелер госуударствонунг колына кирген болгон.

Тыш-жанындагы политикада Садат Насердин өткүрген ууламжызынан база туура барып жат. Насер Египеттинг кемнен де камааны жок болорын тыгыдарына, империализмге бастыра-жанынан удурлажарына ууланган элбек иштер өткүрген. Мындый ууламжыны өткүрип тура, Египет араб ороондорло, социалистический на-жылыктын ороондорыла, элден ле озо Советский Союзла колбуларын тыгыдарга кичеенген.

Калганчы жылдарда дезе ич-жанындагы да

тышјанындагы да политикада Египеттин албатызына јеткерлү кубулталар болуп јат. Элден ле озо буржуазия тыгып, государственнй секторды шалтырадып баштаганы јарталып туру. Египеттин буржуазиязы ла он јаны јаар јайылган ийде-күчтер Насердин кереестеген шүүлтелерин туура таштаарга, өлгөн президенттин өткүрген ижин јабарлап јамандаарга умзангылайт.

Садаттын башкарузы өскө ороондордын капиталына Египеттин эжигин кайра ачып берди. Насер президент болгон тушта өскө ороондордын улузына Египетте предприятие-лер ээлеерге бербес деп закондор чыгарылган. Эмди дезе ол закондорды ээчий-деечий јоголтып, өскө ороондордын капиталисттерине Египеттин предприятиелерин колго алар арга берилип јат.

Је өскө ороондордын монополиялары Египетке экономический уур-күчтерди јенерге болужар деп ижениш темей неме: монополиялар Египеттин албатызын јеткилдеерге эмес, бойлорынын астамдарын көптөдөргө амадап турулар. Өскө ороондордын монополиялары акча-јөөжөзин Египеттин экономиказын көдүрип өскүрер бөлүктерге эмес, минеральный суу, томатный паста, трикотажтан ич кийим эдерине ууландырып јадылар, јартап айтса, озор «ачык эжик» ажыра Египет јаар кирип алала, кыска өйдин туркунына јаан астам бергедий бөлүктерге јүткип турулар.

Тышјанындагы политикада Египеттин башкараачылары озогызынан арткан ла јангы өзүп тынгыган буржуазиянын камаанына кирип, США-ла, өскө дө капиталистический ороондорло, араб ороондордын реакционный

јандарыла јууктажарын баштаган. Египеттин башкараачылары Израильле алдынан башка јөптөжүлөр тургузып алала, олјолоткон јерлерин айрып алары ла Палестинанын араб албатызынын праволоры учун тартыжарынан мойноп салдылар.

Израильле, оны јөмөп турган Америкала јууктажып турган кылыгын актап аларга Египеттин башкараачылары СССР-ле болгон колбуларды јабарлап јамандаарын, СССР Египетке јуу-јепселле јеткилдеери јанынан болуш јетирбеген, Египеттин ичбойынын керектерине киришкен деп төгүнди элбеде јайарын баштагылады деп, Советский башкарунын Угузузында јарт айдылган. Мындый төгүнди Садат национальный јуунда да, өскө ороондордын чыгартылу улустарыла туштажар да тушта айткан.

СССР-ле тургускан јөптөжүни јоголтоло, Садат јуу-јепсел јанынан болушты Америкадан аларга иженген. Је онын анайда иженгени калас болуп калды. Америка Египетке көп јуу-јепсел берер деп сананбай да турганы калганчы өйлөрдө там јартала берди. США Египетке јүк ле алты транспортный самолет ло эскирип калган мылтык-јепсел берер болгонын, Мао Дзе-дуннын башкарузы дезе, одус авиационный двигатель берер болгонын Израильдин башкараачылары маказырап уккан деп айдарга јараар. Израильге јаантайын јаан болуш јетирип турган Америка Египеттин јуу-јепселдү ийде-күчтерин тыгыдарга амадабазы јарт.

Египеттин политиказы кубуларына јаан камаанын Саудовский Аравиянын, Арабтардын Бириктирген Эмираттарынын башкару-

лары јетирет. Бу ороондордон Египет төлүгө акча ла өскө дө болуш сурап јат, олордын башкараачылары дезе Египетке бойлорынын некелтелерин эткилейт. Темдектезе, Садатка Саудовский Аравияда јажыт јоктон ло мынайда айдышкандар: «Слерге болуш јетирери Египеттин ле СССР-дин ортозындагы јөптөжүни јоголтконынан, Египетте социализмге күүнзеерин токтодо тутканынан камаанду болор». Садатка дезе онызы Советский Союзла колбуларды үзерге үзеери шылтак боло берген.

Је Садаттын өткүрип турган политиказын јаныс ла Египеттин албатызына эмес, анайда ок бастыра араб албатыларга јеткерлү, ненин учун дезе, ол араб албатынын империализмге ле сионизмге удурлажар тартыжузына јаан каршу јетирип јат.

Керектин мындый болгоны кемге тузалу?

Баштапкызында, араб ороондордын биригип тынгырынан јалтанып турган империалисттерге. Экинчизинде, Израильге, ненин учун дезе, Советский Союзла јөптөжүни јоголтконы Јуук Күнчыгыштагы кату сурактардын аайына чыгарына јаан буудак эдип јат. Учинчизинде керектин мындый болгоны маоисттерге тузалу, ненин учун дезе, олар эмди Египеттин башкарузын бойлоры јаар јайып алар аргалу.

Бу сурак аайынча Советский башкарунын Угузузында мынайда айдылган: «Египеттин эмдиги өйдөги башкарузынын өткүрип турган политиказы Египеттин албатызынын, өскө араб албатыларынын јилбүлерине чек јарабай јат. Мындый политика Јуук Күнчыгыштагы керектердин аайына чы-

гарын буудактап туру. Бу политика Египеттин албатызынын ла өскө дө араб албатылардын өштүлерине, империалисттерге, сионизмнин ле расизмнин ийде-күчтерине тузалу».

Советский Союзтын араб ороондорло колбулары советский госуударствонун тышјанындагы политиказынын ленинский ээжилерине тзззлгззлнп јат. Бу политика КПСС-тин XXV съездинде база катап јарт ла чокум темдектелген. СССР келер де зззз араб албатылардын империализмге, колониализмге удурлашкан тартыжузын јзмззр, Израильге олззлоткон јерлерди араб ороондорго јандыраы учун ла Палестинанын араб албатызынын национальный праволорын орныктыраы учун, Јуук Кззнчыгышта чындык ла бек амыр-энчзз учун туружар деп, Советский башкарунын Угузузында айдылып јат.

В. Катаев.

ИМПЕРИАЛИСТИЧЕСКИЙ
ГОСУДАРСТВОЛОРДЫН
ВОЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ БИРИГҮЛҮРИ

Импералистический государствоордын «соок јуу» тушта тӧзӧлгӧн военно-политический биригӧлери ол ойдӧн арткан јеткерлӧ керектердин тоозына кирип турганы эмди, айалга јымжап, башка-башка социальный стройлу государствоор амыр-энчӧ коштой јуртап јаткан ӧйдӧ, анчадала јарт билдирет.

Јӧзӧн-башка капиталистический ороондор андый военно-политический биригӧлерди ко-руланар амадулу тӧзӧгӧндӧрин јарлаган. Је чынын алза, бу биригӧлер импералистический государствоордын экономический ле военный ийде-кӧчтерин бириктирип алала, телекейлик социалистический системага, национально-јайымданар движениеге, эмдиги ӧйдин бастыра революционный ийде-кӧчтерине удурлажа тартыжар амадулу тӧзӧлгӧн.

Мындый импералистический военный биригӧлердин эн ле јааны Тӧндӧк Атлантический јӧптӧжӧнинг организациязы (НАТО) болуп јат. Ого эмдиги ӧйдӧ текши кеми 22 млн. кв. километр јерде турган 15 капиталистический государство кирип јат, олоордо јуртап јаткан албатылардын тоозы 500 миллионнон ажыра. Бу биригӧни тӧзӧӧри керегинде јӧптӧжӧге 1949 јылда 4 апрельде Вашингтондо

12 государство кол салган: США, Англия, Франция, Канада, Италия, Бельгия, Нидерландтар, Люксембург, Португалия, Дания, Норвегия, Исландия. 1952 жылда НАТО-го Турция ла Греция, 1955 жылда ФРГ киргендер. Эң јаан капиталистический госулардыг бастыразына жуугы бириккен бу биригүниг экономический ле военный ийдекүчи тын, сырье алар јерлери элбек.

США-нын баштаганыла төзөлгөн бу биригүниг төс амадузы Советский Союзты ла өскө дө социалистический ороондорды јалтандыраы, камаанду ла јарымдай камаанду ороондорынын албатыларынын јайымдалары учун тартыжузын туй базары, капиталистический ороондордо коммунистический ле ишмекчи движениеге удурлажары болуп јат.

Бу биригүни төзөп тура, Американын Бириктирген Штаттары анайда ок капиталистический госулардыг ортодо бойынын бийлеп турган ороон болгон айалпазын тыгыдарга, күнбадышеввропейский ороондорды политический јанынан бойынан камаанду эдип аларга амадаган. Је НАТО-до США-нын бийлеп турганы јарт көргүзилбей јат.

Бу биригүни башкарып турган орган НАТО-нын Соведининг сессиялары болуп јат. Советке биригүде туружып турган ороондордыг тышјанындагы керектеринин министрлери, военный министрлери, акча-јөөжө јанынан министрлери, керектү тужында дезе премьер-министрлери де кирип јат. НАТО-нын Соведининг сессиялары бир јылда эки катап болуп турат. Сессиялар бу биригүниг текши политический ууламјызын агылап јат. Сессиялар өтпөй турган өйдө биригүни бу

ороондордын жаантайын туружар чыгартылу улустарынан турган Совет башкарат. НАТО-нын исполнительный органы албатылар ортодогы секретариат деп адалат, онын бажында генеральный качы туруп јат. 1971 жылдан бери бу јамыда Нидерландтардын чыгартылу кижизи И. Луис туруп јат.

Биригүнин јуула колбулу сурактарын Военный комитет башкарат, ого биригүнин члени болуп турган ороондордын генеральный штабтарынын начальниктери кирип јат. Је бу комитетте Исландиядан ла Люксембургтан кижии јок, Франция дезе 1966 жылда НАТО-нын военный организациязынан чыгып калган.

НАТО-нын штаб-квартиразы 1967 жылдан бери Брюссельде, анда ок онын Европадагы бириктирген јуу-јепселдү ийде-күчтеринин главнокомандующийинин штабы туруп јат. Бу штабтын ижин Верховный главнокомандующий башкарат. Эмдиги өйдө бу јамыда США-нын генералы Гудпейстер туруп јат.

НАТО-нын төзөлгөнине бери 27 жылга шыдар өй өтти. Бу өйдин туркунына ол социалистический ороондорго јеткерлү агрессивный пландарды үзүк јок тургузып јат. НАТО военный пландарын Пентагоннын стратегический некелтелерине келиштире тургузып турганы јарт. Онын некелтезиле НАТО тыгыда јепсенип алган, ары-бери түрген жүрүжер аргалу јаан черүлер төзөп алган. Эмди НАТО-нын јуу-јепселдү ийде-күчтеринде 5 миллионнон ажыра улусту черү бар, онын черүзинде 1054 межконтинентальный баллистический ракета бар (олордын чын ээзи — США), 12 муннан ажыра јуучыл самолеттор (ол то-

одо 3200 самолет ядерный јуу-јепсел алып јүрер аргалу), 17 муннан ажыра орудие-лер ле минометтор, 1500 военный кереп-тер бар.

Андый јаан черүни тударына көп акча-јөөжө чыгымдаарга келижип турганы јарт. 1949 жылдан ала 1974 жылга јетире бу бири-гүге кирип турган ороондордын јууга бе-летенерине чыгарган чыгымдары 18,7 млрд. доллардан 125,5 млрд. долларга јетире көп-төгөн, јартап айтса, 6 катаптап ажыра көп-төгөн.

Айалга јымжап турган өйдө НАТО, ал-дындагы ла чылап, агрессивный пландар тургузып, телекейде айалганы јымжадарына ууланган керектерди бүдүрерине јаан буу-дак эдип јат. Темдектезе, 1975 жылда Пор-тугалияда ла Испанияда НАТО-нын кезик члендерине јарабас керектер болоры бил-дирип келерде, НАТО-нын талайла јүрер флоты бу ороондордын јанында јаан ма-неврлор өткүрген.

Империалистический ороондордын база бир агрессивный военно-политический бири-гүзи Түштүк-Күнчыгыш Азиянын договоры-нын организациязы — СЕАТО болуп јат. Бу јөптөжүге кол салары 1954 жылда Мани-лада (Филиппиндерде) өткөн. Бу организа-цияга 8 ороон кирип јат: США, Великобритания, Франция, Австралия, Јаңы Зелан-дия, Пакистан, Таиланд, Филиппиндер. Бу биригүни империалисттер Түштүк-Күнчы-гыштагы ороондордо революционный движе-ниени токтодо тудар, национально-јайымда-нар движенени јоголтор амадулу төзөгөн.

Бу организация СЕАТО-го кирбей де тур-

ган ороондордын керектерине кирижер аргалу. Андый ороондордын тоозына Лаос, Камбоджа, Түштүк Вьетнам кирип жат деп, СЕАТО-нын бир документинде жарт айдылган.

СЕАТО-до бойынын жуу-жепселдү ийде-күчтери жок, онын учун анда бириктирген командование де жок. Онын штаб-квартиразы Таиландта Бангкок деп городто. Организациянын генеральный качызы С. Хонглар (Таиландтан).

Американын империализми СЕАТО-ны канча жылдын туркунына Түштүк-Күнчыгыштын ороондорынын керектерине кирижерине тузаланган. США-нын башкараачылары Индокитайга табару эдерде, Манилада жөптөжү тургускан тушта алынган политический молжуларысты бүдүрип турус деп шылтактангандар. Вьетнамдагы жууда США-нын некегениле Жаңы Зеландия, Австралия, Таиланд турушкандар.

Айалга жымжаган өйдө бу организация чек керек жок болуп калганы жарт та болзо, США оны жоголторго күүнзебей жат. Онызын 1975 жылда март айда Филиппиндердин жанында военный маневрлор өткүргени көргүзөт. Бу маневрлордо США-нын, Англиянын, Австралиянын, Филиппиндердин, Таиландтын жуучыл керептери, самолетторы, 7 мун солдаттары турушкан.

Азияда эмдиги өйдө болуп жаткан керектер империализмге тузалу эмес. Азиянын СЕАТО-го кирип турган ороондорында США-нын ла өскө дө империалистический госуларстволордын камаанынан айрылып, бойларынын ороондорынын национальный жылбүлери-

не јарап турган политика өткүрерге күүнзее-ри там ла тыгып јат. Таиландта ла Филиппиндерде бу күндерде өдүп турган керектер онызын јарт керелеп туру.

«Сеоок јуунын» өйлөрinen арткан агрессивный организациялардын бирүзи 1955 жылда төзөлгөн Төс договордын организациязы — СЕНТО болуп јат. Ирак ла Турция ортодо өмөлөжөри керегинде пактка кол салары Багдадта өткөн учун, бу организацияны озо баштап Багдадский пакт деп адагылаган. Ол ло жылда бу пактка Англия, Пакистан ла Иран кожулгандар. Је ондогы өскө орсондор, элден ле озо араб ороондор, бу биригүге кирерinen мойнойло, онын агрессивный амадуларын кезем критикалаган. Бу биригүни јоголтконь керегинде јарлаган да болзо, ол бойынын ижин эмдиге јетире токтотпогон, онын кезик члендери амыр-энчүний керегинде јеткерлү политика өткүрип турулар.

Империалистический биригүлердин ортозында Азиатско-Тихоокеанский советти (АЗПАК) адаар керек. Бу Түштүк-Күнчыгыштагы бир кезек ороондор кирип турган биригү 1966 жылда национально-јайымданар движениеге удурлажар амадулу төзөлгөн. Ого Австралия, Јаңы Зеландия, Таиланд, Филиппиндер, Түштүк Корея, Япония, Тайвань кирип турулар.

АНЗЮК деп военный биригү 1971 жылда төзөлгөн, ого Великобритания, Австралия, Јаңы Зеландия, Малайзия, Сингапур киргилеген. 1952 жылда төзөлгөн АНЗЮС деп биригүге США, Австралия, Јаңы Зеландия кирип турулар.

Өскө дө военно-политический биригүлер

чилеп ок, АНЗЮК ла АНЗЮС деп биригү-
лер ого кирип турган ороондордо националь-
но-жайымданар движенени туй базарга,
Азиянын ла Тымк тенгистин ороондорында
империалистический ороондордын озочыл
политиказын өткүрерин јенгилтерге гөзөлгөн
организациялар болуп јат.

Телекейде айалганы јымжадарына удурла-
жып, «соок јуунын» өйлөрин орныктырарга
ла јуу-јепселди аайы-бажы јок көптөдө эдер-
ге амадап турган ийде-күчтердин тайанчыгы
болуп турган империалистический государст-
волордын тос учурлу военно-политический
организациялары шак андый.

КПСС-тин Тос Комитединин генеральный
качызы Л. И. Брежнев партиянын XXV
съездинде мынайда айткан: «Империализм-
нин агрессивный амадуларын бүдүрер арга-
лар эмдиги өйдө чик јок астап та калган бол-
зо, онын тос учуры кубулбаган. Онын учун
амыр-энчү сүүген ийде-күчтер јаантайын сер-
гелен болор учурлу».

Н. Модоров.

БАЖАЛЫКТАР

Общественный малга чындый азырал	1
Партийный активле иштеери	8
Ўредүлү жылды бийик кеминде божодор	14
Онынчы бешжылдыкта культуранын учреждениелеринин задачалары	20
Агитатор ло соцмөрөйди жарлу эдери	38
Билгирлер таркадат	33
Египеттин национальный јилбүлерине каршулу политика	43
Империалистический государстволордын военно-политический биригүлери	49

БЛОКНОТ АГИТАТОРА

Редакционная коллегия

Подписано к печати 8/VI 1976 г. Формат 70×90 1/32.
Уч.-изд. л. 2. Усл. п. л. 2,04. Тираж 886. Заказ 2367.
Цена 4 коп. АН 19427.

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного издательства, г. Горно-Алтайск, ул. Горно-Алтайская, 36.
Горно-Алтайская типография, пр. Коммунистический, 27.

4 акча